

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi
Thomæ**

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. XXI. Vnde oriatur inæqualitas visionis Beatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

quia voluit personæ decorum seruare, & facti sui rationem vili operario non reddere, illum docens, pro ratione factis esse suam voluntatem. Adde, Christum inducere Patrem familias ita respondentem ad instructionem nostram. Respexit ergo ad radicem gratiæ, à qua prouenit, vt breui tempore aliquis habeat maiora merita, quia Deus sua voluntate prouenit maiori, & abundantiori gratia, quos vult. Potuisset ergo respondere Pater familias iustitiam esse seruatum, tamen quia replicari posset in gratiæ distributione seruatum non esse, ideo radicatus omnes rationes querimoniarum euellit, & gratiam suam ac liberalem donationem commendat.

18. Ad 3. interrogacionem respondetur, ad intentionem parabole solum spectasse ostendere in reddendo illo præmio non haberi rationem antiquitatis, vocationis nec diuturnitatis temporis, quod eodem modo ostenditur, siue præmium detur maius, siue æquale, nam in hoc ipso videtur fieri inæqualitas, quod primis, & magis laborantibus non datur maius. Et ideo non curasse Christum de distinctione præmiorum, sed generatim de mercede, vel denario loquutum esse. In eo etiam, quod nouissime vocatis præcipitur primo loco dari præmium, declaratur inæqualitas per se intenta in parabola, reliqua accidentaria sunt, in quibus locum habet regula Chrysoctomi, in parabolis non oportere singula verba ad aliquid significandum applicare.

19. Atque hæc, vt existimo, est vera expositio, & responsio ad Hæreticos, iuxta quam, non solum ex illa parabola non colligitur æqualitas Beatorum in visione Dei, sed potius colligi potest inæqualitas fundata in gratia, quia proxime dandum est illud præmium, vt merces meritorum. Addendum vero occurrit, quoties Christus Dominus profert illam sententiam, *Erunt primi nouissimi, & nouissimi primi.* Principaliter videtur loqui de aduentu suo, & de vocatione hominum ad legem gratiæ, & ad vocationem, ac bona gratiæ, quæ in illa communicantur. Et hoc modo videtur vocare, *primos*, Iudæos, *nouissimos* autem, gentiles, vel *primos* omnes, qui ante suum aduentum ad Ecclesiam vocati sunt, *nouissimos*, quos ipse vocabat, & postea vocandi erant. Quod videtur probari ex illo loco Luca 13. *Cum videritis Abraham, Isaac, & Iacob, & omnes Prophetas in regno DEI: vos autem expelli foras. Et venient ab Oriente & occidente, & Aquilone, & Austro, & accumbent in regno DEI, & ecce sunt nouissimi qui erant primi, & sunt primi qui erant nouissimi.* Vbi aperte loquitur CHRISTVS de Israelitis ante vocatis, quos *primos* vocat, & de vocandis ex vniuerso orbe ad Ecclesiam suam, quos vocat *nouissimos*. Deinde Matth. 19. & Marci. 10. postquam Christus declarauit excellentiam vocationis ad perfectionem Evangelicam, & magnum præmium eius, dicens, *si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & dæcæ. Et infra, vos, qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis sedebitis & vos, & cæcæ.* concludendo sermonem adiungit, *Multi autem erunt primi nouissimi, & nouissimi primi.* Significans, eos esse nouissimos, qui ab ipso vocantur, & futuros esse primos dignitate, & excellentia præmiorum, quia altiori vocatione, & gratia trahendi sunt, & præferendi illis, qui videbantur esse primi, quos proinde dicit nouissimos futuros.

20. Hoc ergo sensu vocat CHRISTVS primos, & nouissimos, licet non semper eodem modo de eorum permutatione loquatur. Nam Luca 13. aperte significat, tam magnam futuram esse inter eos permutationem, vt primi non solum inferiores fiant sed etiam expellantur à regno (quod non de omnibus dictum est, sed pro maiori parte, vel fortasse pro omnibus illis, qui etiam post aduentum

suum sequi volunt antiquam vocationem, & institutionem, vt sunt perdidit Iudæi) Nouissimos autem dicit esse secessuros cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno cælorum: quod etiam regulariter intelligendum est, & sub conditione, si cooperentur vocationi. At vero apud Matth. solum fit comparatio inter iustos, & inter vocationem ipsam quasi ex genere suo. Nouissimi enim licet tardius videantur vocari, ad eadem, vel excellentiora bona vocantur, & ad hoc declarandum subiungit Christus statim dictam parabolam. Quæ subinde potest recte intelligi de vocatione ad diuersa bona gratiæ in hac vita, vt Iansenius sentit. Tamen quia hæc differentia in donis gratiæ est principaliter ex gratia, & non ex meritis, & Christus aperte loquitur in parabola, de mercede, eiusque retributione, ne cogamur hæc improprie interpretari: recte dicimus, intentionem quidem Christi Domini fuisse peculiarem gratiam suæ vocationis, & legis commendare: eam vero explicuisse in ordine ad præmium, quia potens est facere, vt breuissimo tempore, & labore aliqui cõsequatur, quod prius vix multo tempore, & labore obrinebatur, & ita reuoluimur in datam interpretationem communem, quæ sine dubio solida est.

CAPVT XXI.

Vnde proxime oriatur inæqualitas visionis in Beatis.

21. De nobis explicanda supersunt. Vnum est, in quo posita sit hæc inæqualitas visionum, alterum est, quæ sit proxima ratio eius. Primum longiorum disputacionem requirit: secundum autem breuiter expediri potest, & ideo in hoc illud expedimus, postea de alio dicere aggrediemur. Loquimur autem de ratione proxima, quam physicam etiam appellare possumus: nam remota, & moralis ratio est diuersitas meritorum, & remotior est gratia, & vocatione Dei, & remotissima, & quasi primaria dici potest diuina prædelibatio.

Sed de his non est hic dicendi locus. Agimus ergo de causa propria, & physica, nam visio effectus quidam realis est, & inæqualitas eius in ipsa met realitate, ac physica perfectione intercedit, ergo oportet, vt causa illius inæqualitatis, ex causa proxima illius visionis oriatur: nam inæqualitas effectus ex causa inæqualitate oritur, maxime vbi causa proxima non impeditur.

Hæc autem questio locum non habet in opinione eorum, qui dicunt visionem non fieri effectiue à vidente, sed à solo Deo infundi, nam tunc necessario dicendum est, inæqualitatem esse ex voluntate Dei volentis infundere vni maiorem visionem, quam alteri, vel sine alia dispositione proxima præter merita præcedentia, vt sentit Durand. in 4. dist. 49. qu. 2. Vel ad summum disponendo potentiam per intensius lumen, vt dixerunt Nominales. Et eadem ratione non habet locum questio in opinione Soti, & aliorum, qui dixerunt totam actiuitatem esse à lumine: nam tunc etiam necesse est ab eodem esse inæqualitatem, sicut responderet Soto, vtens exemplo aquæ calidæ, quod non est ad rem, vt supra dixi. Hæc vero opiniones nituntur falsis fundamentis, vt supra ostensum est. Nos ergo supponimus intellectum, & lumen, & obiectum effectiue concurrere ad illam visionem. Et ideo inquirimus ex quo illorum oriatur, vt vna visio sit perfectior alia, an ex omnibus illis, vel ex quolibet illorum, vel ex altero tantum. Et quoniam certum est, inæqualitatem luminis posse ad hoc sufficere, si ex parte intellectuum sit æqualitas, quia species vel obiectum ratione speciei accommodatur potestati, vt dicemus,

LUC. 13.

MAR. 10.

temus, ideo tota quæstio ad hoc ferre reducitur, an inæqualitas intellectuum in naturali perfectione cõferat aliquid ad visionis inæqualitatem, cæteris paribus.

3. Prima ergo sententia est, perfectiorem visionem posse interdum provenire ex inæquali intellectu, etiam si in lumine gloriæ sit inæqualitas. Ita sentit Scotus 3. dist. 12. qu. 3. & in 4. dist. 50. q. 6. Richard. distinction. 49. art. 2. quæst. 8. Maior. quæst. 10. Durand. in 3. dist. 14. quæst. & Palud. ibi, supplem. Gab. in 4. d. 49. qu. 2. art. 3. Caiet. 3. q. 10. art. 4. qui in eandem sententiam adducit D. Thom. ibi ad 2. Fundamentum est, quia utrumque principium habet actiuitatem circa visionem, ergo ex quocumque crescat actiuitas crescat effectus, sed posita maiori perfectione in quocumque principio erit magis actiuum, ergo satis est illud, ut crescat effectus. Confirmatur primo, quia quando totalis causa coalescit ex multis partialibus, aucta quacumque illarum, est causa totalis maior, vnde potest efficere maiorem effectum, sed ita se habent illa principia in præsentia. Neque obstat, etiam si intellectus dicatur esse causa instrumentaria, quia etiam solet crescere effectus ex perfectione instrumenti ut artifex instrumento melius a pro melius operatur, & idem oculus cum meliore specie melius videt. Cõfirmatur secundo, quia in via melior intellectus cum æquali auxilio, seu lumine fidei, melius operatur, etiam si actus fidei supernaturalis sit, ergo similiter in patria.

4. Nihilominus assero, proximam causam, & radicem inæqualitatis in visione positam esse in lumine gloriæ. Itaque qui habuerit perfectius lumen, perfectius videbit, etiam si habeat intellectum minus perfectum. Ita D. Thom. 1. p. q. 12. art. 6. in corpore, & ad 3. vbi ait. *Attendendam esse diuersam visionem secundum diuersam facultatem intellectus, non naturalem, sed gloriosam.* Idem tenet Ferrar. 3. contra gentes, c. 55. & 58. Sotus in 4. d. 49. qu. 3. art. 2. Medina 1. 2. q. 3. art. 2. Et reuocentur Thomistæ. Item Henr. Quodl. 12. q. 6. qui addit, quod licet perfectior intellectus non iuuat ad perfectius videndum, iuuat tamen ad *expeditius*. Quo Verbo nescio quid significet, quia non potest dici actio fieri expeditius, nisi quia sit velocius, vel quia sit minori resistentia, & difficultate, neutrum autem habet locum in visione, quia & a quocumque intellectu etiam imperfecto fit in instanti, & non habet cõtrarium, neque impedimentum in ea elicienda esse potest.

5. Hac ergo limitatione omiſsa probatur assertio primo à posteriori, ratione Theologica, quia qui habuerint æqualia merita, habent æquale lumen gloriæ, & si in intellectu sint inæquales, ergo elicient æquale visionem, alioqui existentibus æqualibus meritis esset inæqualis visio, quod est absurdum, ergo melior intellectus cum æquali lumine non videt melius. Respondent aliqui, non esse inconueniens, ut qui habet æqualia merita perfectius videat ex perfectione, & actiuitate sibi connaturali, quia gratia non destruit naturam, sed perficit, si ergo natura cooperetur gratiæ, nil impedit quo minus ex hac parte aliquam maiorem perfectionem habeat in ipsa visione, ultra illam, quæ debetur ex meritis. Sed hæc responsio est parum consona principijs fidei, quia visio beatifica datur, ut merces filiorum Dei, & ideo fieri non potest ut aliquis absq; pluribus meritis, & maiori gratia, perfectius videat. Item quia nihil perfectionis potest esse in illa visione quod non oriatur ex diuina gratia, iuxta id, *Gratia Dei vita æterna.*

6. Secundo responderi potest, illos, qui sunt inæquales in perfectione naturæ, æquales vero in meritis habere æquale lumen, tamen ne inæqualiter videant Deum, continere concursum suum, & non relinquere intellectum, ut cum illo lumine quantum potest operetur, sed quantum est meritis proportionatum. Sed hæc est fuga contra rationem, quia Suarez: de Deo trinuno.

hoc ipso, quod causa secunda habet principium sufficiens ad aliquam operationem, vel ad tantam perfectionem eius, est illi debitus concursus ad talem operationem, etiam si nulla merita intercedant, præsertim si homo non demeruit priuari illo concursu, quod de Beatis dici non potest. Item, quia illud esset perpetuum miraculum. Item, quia ex parte Dei est incredibile fieri, ut Beatus non amet ipsum, quantum potest, ergo idem est de visione.

7. Tertio, negari posset in eo casu dari æqualia luminaria habentibus æqualia merita, sed dari in ea proportionem, quæ sufficiat, ut habeant æquales visiones. Quia proprium præmium meritorum est visio, lumen vero datur ut principium, seu conditio necessaria ad visionem, & ideo non tantum luminis vitæ cuique datur, quantum visionis meruit, sed quantum est illi necessarium ad eliciendam visionem proportionatâ meritis. Hæc responsio habet minora incommoda, videtur tamē mihi parū consentanea Conc. Vien. *Nō admitt.* videndum. Nam hinc crete infertur ad melius videndum esse eleuandum per melius lumen. Præterea sequeretur, habitum Charitatis infundi minus perfectum ei, qui habet perfectiorem naturam cum meritis æqualibus, ne magis amet in actu secundo. Quia si perfectior intellectus cum æquali lumine perfectius videt, etiam perfectior voluntas cum æquali charitatis habitu perfectius amabit: illud autem consequens incredibile est, quia ex illo ulterius sequitur, etiam habitum gratiæ esse minus perfectum, & intentum in habente æqualia merita, si habeat perfectiorem naturam: nam gratia & charitas seruant proportionem in perfectione, & reuera est eadem ratio de lumine, nam hæc tria sibi respondent, sicut essentia animæ, intellectus, & voluntas. Tandem negari non potest, quin ipsummet lumen sit magna perfectio animæ, nulla autem ratio ponitur, ut qui æqualiter meruit, minorē decorem, ac perfectionem supernaturalem accipiat, solū quia maiori pollet ingenio, est ergo hæc ratio à posteriori satis efficax.

8. Secunda vero, & physica ratio est, quia ut dixi, intellectus non concurrat ad visionem virtute naturali, ut naturalis est, sed ut eleuatus per ipsummet lumen, ad hanc autem eleuationem tam est aptus imperfectus intellectus, sicut perfectissimus, ergo perfectio, vel imperfectio naturæ neque addit, neq; tollit facultatem videndi, nihil ergo conferre potest ad perfectiorem visionem, si cætera sint paria. Concurrat itaque intellectus ut instrumentum diuinæ gratiæ per potentiam actiuam obedientialem, hæc autem est æqualis in omnibus intellectibus, etiam si in perfectione naturæ sint inæquales, quia omnes sunt æque capaces diuinæ gratiæ, & æque eleuari possunt, vnde maior perfectio naturæ, in hoc opere, in instrumento materialiter tantum se habet, talis autem maior perfectio instrumenti nihil confert ad actionem.

9. Præterea etiam si dicatur intellectus concurrere cum lumine virtute suæ naturæ, nihilominus non est dicendum solam maiorem perfectionem intellectus sufficere ad meliorem visionem. Quia iuxta illam opinionem sano modo intellectam) dicendum consequenter est, intellectum ex se non habere completam virtutem ad visionem, neque ad aliquem gradum eius, in quo multum differt illa virtus intellectus (si illam habet) à virtute circa actus naturales, ad quod habet completam virtutem requisitam ex parte potentia, & ideo potest illos elicere sine illo habitu, vel eleuatione. Ad visionem vero, & in vniuersum ad actus supernaturales, & ad minimum gradum eorum non habet intellectus completam virtutem ex parte sua, nisi eleuetur per gratiam, sed ad summum habet in

STANFORD
UNIVERSITY
LIBRARY
D.V.

choatam, ergo non potest secundum virtutem naturalem operari, nisi quatenus per facultatem supernaturalem completur: hæc autem facultas in præfenti est lumen ipsum, ergo.

Maiorem difficultatem habet hæc probatio in opinione eorum, qui dicunt, intellectum ex se habere totam actiuitatem naturalem, necessariam ex parte potentie ad illum actum videndi Deum: & lumen gloriæ non deseruire nisi vt speciem obiecti, quia actiuitas potentie multum confert ad perfectionem actus, cæteris paribus ex parte speciei intelligibilis. Nihilominus etiam in illa opinione dicunt qui illam defendunt, visionem non posse excedere perfectionem luminis. Quia licet potentia ex se conferat totam vim necessariam ad intelligendum ex parte potentie, tota illa est incompleta respectu visionis, quia solū est ad visionem secundum rationem genericam. Vnde circa visionem, vt visio est fatentur, non habere intellectum natiuam virtutem, sed eleuari vt instrumentum per ipsammet speciem, quæ lumen appellant. Ex quo inferunt, perfectiorē intellectum non posse sufficere ad meliorem visionem, vt visio est, & consequenter, nec ad meliorem intellectionem, vt intellectio est, quia non potest actus produci perfectior secundum rationem genericam, nisi etiam fiat perfectior secundum specificam, at intellectus perfectior nō potest hoc præstare circa visionem Dei, ergo nec illud prius.

Quæ ratio, & consequentio optima mihi videtur, & ad defendendam veram doctrinam de supernaturalitate illius actus magis accommodata. Tamen non videtur satis cōsequens ad priora principia. Tum quia si intellectus non habet innatam vim actiuam circa visionem, vt visio est, saltem hac ratione indigebit lumine distincto ab specie: quia species, vt sic, non dat hanc virtutem, sed solum determinationem ad tale obiectum, concurrendo ad illam effectiue ex parte obiecti. Tum etiam quia potentie cognoscitiue non habent virtutem naturalem ad suos actus tantum secundum rationem genericam, sed etiam secundum specificam, quia cum operantur ita illos efficiunt, & tunc non accipiunt virtutem ab specie, quia propria actiuitate distincta ab influxu speciei attingunt differentiam specificam actus, seu actum, secundum rationem specificam. Item quia actus, etiam vt talis est, intrinsece postulat fieri à principio vitali. Et è conuerso, species vim habet influendi etiam in actum, secundum rationem genericam. Non est ergo virtus innata ad rationem genericam, & non specificam, sed est ad totum, non totaliter, sed incompleta quadam ratione. Vnde in præfenti si intellectus habet innatam virtutem ad visionem Dei prout intellectio est, certe habebit etiā vt visio est. Maxime, quia etiā visio, vt visio, debet esse à principio vitali, ergo si de ratione principij vitalis est, vt operetur per virtutem innatam, id est, naturalem, & principalem, hoc modo concurrat intellectus ad visionem, vel si id non est de ratione principij vitalis, non erit necessarium, vt ad visionem concurrat illo modo, etiā vt intellectio est. Et reuera ita est, quia etiam ipsa ratio intellectionis in tali visione ad ordinem supernaturalem eleuata est, & ideo intellectus virtute naturali, vt naturalis est, nihil potest in illa visione, etiā vt intellectio est, in re ipsa: effectio enim versatur circa rationes omnes reales, prout sunt in re, at in re ipsa etiam illa ratio supernaturalis est. Igitur vera ratio est supra posita, quod virtus intellectus ad totum illum actum incompleta est, quia est imperfecta, non solum cōparata ad concursum obiecti, quod habet respectu cuiuscunque intellectionis, sed etiam comparata ad virtutem intelligendi necessariam ex parte cognoscentis: completur autem per lumen, & ideo nunquam potest visio excedere perfectionem luminis.

Ad argumenta alterius sententiæ, quidam distinguunt in actu visionis substantiam, & modum, & affirmantes, substantiam esse naturalem, & modum supernaturalem, dicunt, intellectum sua virtute efficere substantiam actus, & sic actum fore perfectiorem à perfectiori intellectu, lumen autem efficere modum, & ideo modum semper commensurari lumini, & quia ex modo habet actus, quod sit visio, ideo in ratione visionis æqualitatem, vel inæqualitatem perfectionis mensurari ex lumine. Sed hoc supra refutatum est, cum ostendimus illum actum esse supernaturalem quoad substantiam, & per se est intelligibilis illa responsio, nam si ibi sit actus aliquis perfectior in substantia à perfectiori intellectu, interrogo, cuius obiecti? quam speciem habeat? quia supponitur esse quasi obiectum modi, & ideo oportet, vt sit entitas in aliqua certa specie collocata. Quem etiam formalem effectum meliorem habet illa visio in perfectiori intellectu ratione suæ substantiæ? nam cum sit forma, aliquid formalem effectum habere debet, & cum sit perfectior, etiam intellectus, aliquid melius percipiet per illam substantiam actus. Hoc autem inexplicabile est, quia totus ille actus non habet alium formalem effectum nisi videre Deum. Vnde etiam è contrario de illo modo interrogari potest, an sit vitalis? nam si est, debet ab ipso intellectu fieri, & redit difficultas, si vero non est vitalis, non constituet visionem, nec reddet videntem. Est ergo ille modus differentia specificæ, & connaturalis entitati illius actus, & ideo tota supernaturali principio commensuratur. Ad rationem ergo in contrarium respondetur, negando subsumptam propositionem: nam ex sola perfectione naturali intellectus non crescit actiuitas principij proprii, & completi illius visionis, propter rationem iam dictam, quia actiuitas, quam confert intellectus semper est commensurata eleuationi, non perfectioni suæ, quia est secundum rationem obedientialis potentie, vel secundum quod completur in ratione potentie per lumen.

Ad alteram confirmationem respondetur, principium illud de causis partialibus complementibus causam totalem, tantum esse verum, quando principium partiale augetur secundum propriam rationem cause vel saltem secundum aliquam virtutem completam in suo genere. Hic autem cum intellectus augetur in perfectione naturali, illud augmentum quasi materialiter se habet ad actiuitatem intellectus circa talē visionem, quia, vt dixi, tanta virtus actiua obedientialis est in inferiori intellectu, sicut in perfectiori. Sicut capacitas obedientialis tanta est in vno, sicut in alio, neque augetur ex augmento naturalis perfectionis. Ita ergo in præfenti non augetur virtus causa, vt causa est. Vel (secundum alium dicendi modum) non augetur secundum completam actiuitatem necessariam ad visionem, & ideo inde nō crescit effectus.

Ad exemplum vero de instrumentis artis respondetur, ibi posse habere locum distinctionem de actione quoad substantiam, vel modum: est enim in actione talis instrumenti aliquid, quod sit virtute propria instrumenti, scilicet modus localis, vel impulsio alterius corporis. Et hæc est substantia actionis, ad quam multum confert dispositio instrumenti, quia in ea se habet ad modum cause principalis, seu proprii principij, virtute innata operantis. Est autem vltimus in illa actione artificiosus modus, qui est ab arte principaliter, & ab instrumento instrumentaliter. Tamen hic modus & accommodatur sæpe actioni substratæ, & ab illa pendet, & hinc prouenit, vt instrumentum deseruiens ad meliorem actionem, quoad substantiam eius, consequenter conferat ad melius artificium, etiā si ars sit æqualis, quia ineptum instrumentum impedit actionem, quia impedit actionem substratam directionem artis.

artis. At in presenti simplicissima est actio, nihilque est in illa, quod ab intellectu fiat, vt proprio, ac principali principio operante, quo ad actionem, quæ fit, licet in ea actione reperiat ratio communis cum actionibus naturalibus, quæ iuuare non potest, quia illa non est in re distincta, nec per se fit, sed vt contracta ad talem speciem.

15. Ad aliud vero exemplum de oculo, & specie respondetur, id esse verum, quando vis actiua visus non adæquat actiuitatem speciei. Visus enim perse habet suam virtutem agendi completam in genere talis potentie respicientis tales actus, & species etiã habet actiuitatem suam necessariam ex parte obiecti: interdum autem fieri potest vt visus impediatur, ne adæquate vtatur tali specie secundum totam actiuitatem eius, v. g. ex defectu attentionis, & distractionis phantasiæ, alius vero operetur secundum totam actiuitatem speciei. Nunquam autem fieri potest, vt per æqualem speciem vnus visus melius videat quam alius, si vtique vtatur specie secundum totam actiuitatem illius. In presenti autem quilibet intellectus quantumcumque imperfectus influit secundum totam actiuitatem luminis, & ideo non potest inæqualitas visionis ex naturali perfectione intellectus oriri.

16. Ad secundam confirmationem negatur assumptum, loquendo de proprio actu fidei. Quia assensus supernaturalis, & certus, tantum est melior propter maius auxilium, vel perfectiorem habitum: quia vero cognitio fidei in via applicatur naturali modo per species, apprehensiones, & discursus naturales, ex hac parte potest perfectio intellectus conferre ad concipiendam perfectiorem fidem.

CAPVT XXII.

An videntes Diuinam essentiam necessario vident omnia attributa, quæ in ea formaliter sunt, ita vt ex hac parte non possint visiones esse inæquales in obiecto.

1. Visiones eiusdem obiecti, & speciei, duobus modis disponuntur intelligi inæquales quasi accidentaliter: videlicet, formaliter, & obiectiue, id est, vel in suis entitatibus, quia vna est intensior, vel clarior accidentaliter, seu indiuidualiter, vel quia in ipso obiecto aliquid amplius vna repræsentat, quam alia. Prior inæqualitas est omnino necessaria, si supponatur visiones esse eiusdem obiecti, & speciei, vt in presenti supponuntur, & alioquin etiam supponuntur esse inæquales. Quia vel illa visiones habent inæqualitatem in obiecto, vel non habent, si non habent, ergo necesse est, vt saltem in suis entitatibus illam habeant, si vero in obiecto illam habent, multo magis necesse est, vt in entitatibus suis aliquam habeant. Quia visio ex perfectione sua repræsentat obiectum, ergo si in obiecto aliquid amplius repræsentat, ex perfectione peculiari id habet, vnde etiam in se perfectior est, cæteris paribus. Itaque supponimus visiones beatificas esse inæquales formaliter. Primo in intentione, quæ solet esse prima inæqualitas in qualitatibus eiusdem rationis, & fieri iam lumen gloriæ inæqualia sunt, sicut in via sunt inæquales gratiæ, & habitus infusi: Secundo hinc habent vt sint inæquales visiones in claritate repræsentationis, quia lumen intensius clarius etiam est. Difficultas ergo tota est de inæqualitate obiectiua potest autem tractari & de possibili, & de facto, & de vtroque dicemus, discurrendo per omnia, quæ in Deo sunt siue formaliter, siue eminenter, siue necessario, siue libere, absolute, siue relative. Et paulatim hoc modo explicabimus effectum formalem illius visionis. Ac tandem reddemus rationem, Suarez: De Deo trimino,

cur illa visio Dei non sit comprehensio, In hoc ergo capite solum agimus de his, quæ sunt in diuina essentia absolute, ac necessario, quæ solent dici attributa Dei, vt Deus est. Et licet res videatur ex supra dictis clara, nihilominus excogitati sunt varij modi opinandi.

Primus est, non solum de facto non videre Beatos omnia hæc attributa, sed neque etiam videri posse omnia simul ab intellectu creato. Quam sententiam videtur indicasse Ocham. in 4. q. 13. quatenus dicit, solum Deum posse videre in se omnia prædicata, quæ sibi conueniunt: alios autem Beatos non videre omnia, sed fortasse loquitur de prædicatis respectiuis ad creaturas in speciali, vt esse posse causam huius, & illius rei: non vero de proprijs prædicatis essentialibus. Præterea fauet Richard. in 3. d. 14. art. 1. q. 4. ad vlt. ait enim virtutem diuinam esse simplicem, & infinitam, & quatenus simplex est, totam videri, quatenus vero est infinita, aliquid de illius profunditate latere omnem intellectum creatum. Atque idem significat Bonau. ibidem artic. 1. quæst. 2. Ferrar. 3. contra Gentes, cap. 56. circa finem dicit, Beatos non videre distincte omnes diuinas perfectiones, quæ sunt infinitæ, licet videant simplicem essentiam omnes illas perfectiones continentem.

Potest autem probari hæc sententia, quia hæc attributa sunt infinita, cum Deus sit infinite perfectus: ergo non possunt omnia simul, & distincte videri vna finita visione, quia videtur hoc superare omnes vires finitas. Vt patet vtendo vulgari argumento, nam ad videndum vnam ex his perfectionibus requiritur aliqua virtus, ergo ad videndas duas est necessaria maior virtus, eiusdem ordinis, ergo ad videndas simul omnes, & infinitas erit necessaria infinita virtus.

Secundus modus dicendi est, omnia quidem attributa videri à quolibet vidente Deum, non tamen omnem modum vnus cuiusque attributi, non solum quod ex parte videntis non omnimodo videatur, hoc enim non faceret inæqualitatem ex parte obiecti, sed quod non omnem modum, quem in obiecto attributa habent, videant omnes videntes talia attributa. Hanc sententiam indicare videtur Ferrar. d. cap. 56. dum ait, Beatos videre infinitatem Dei, sed non totam. Quia non potest virtus creata intueri totam infinitatem intensiuam Dei, quia videtur ad hoc necesse in infinita attentio, & efficacia: & suadet primo, quia ex hac penetratione infinitatis Dei sequeretur comprehensio eius: nam vt ait August. 12. de Ciuit. cap. 12. Illud comprehenditur aliqua scientia, quod scientis apprehensione finitur, qui autem videret totam infinitatem Dei, finiret illam vt sic dicam, non quia illam finitam conspiceret, sed quia totam illam absque termino exhauriret. Secundo quia eum, qui sic videret Deum, nihil Dei lateret, quia videret totam Dei infinitatem: illud autem comprehenditur, quod ita videtur, vt nihil eius lateat, vt August. ait epist. 112. capit. 8. Tertio declaratur in attributo immensitatis, immensitas enim Dei est quidam modus presentie diuinæ substantiæ, ratione cuius est quasi infinite diffusa, & præsens de se infinitis spacijs, quæ nos imaginamur, non quia illa aliquid sint, sed quia nos hac cogitatione vtimur ad explicandum hunc modum existendi diuinæ substantiæ. Iam igitur impossibile videtur intellectum creatum vno intuitu finito concipere clare, & distincte totam hanc immensitatem Dei, & prædictum modum existendi infinitum, propter rationes factas, quia & hoc esset comprehendere immensitatem, & quia ad talem intuitum videtur necessaria infinita vis, & attentio. Vnde Henric. in summa artic. 75. q. 9. dixit, Deum sibi soli notum esse secundum rationem immensitatis, non autem creaturis etiam Beatis.

Quarto in attributo Omnipotentie, vel scientiæ potest hoc explicari varijs modis. Primo, quia sub

2. Primus modus dicendi.

3.

4. Secundus modus.

5.

Handwritten notes on the right margin, including "D.V." and other illegible characters.